

El papa Benet XVI, a les portes de l'Islam

El papa Benet XVI viatja a Istanbul per trobar-se amb el patriarca de Constantinoble, Bartomeu I, amb l'objectiu de proposar-li d'unir esforços per cristianitzar el Pròxim Orient. Hi ha, però, qui no està gens d'acord amb aquestes intencions. Una bomba, aparentment col·locada per un escamot islamista a les ordres de l'Iran, acaba amb la vida de Benet XVI. A pesar de tot, posteriorment se sabrà que al darrere de l'atemptat hi ha l'Opus Dei, la maçoneria i, fins i tot, la CIA. Aquest és, en línies generals, l'argument d'una novel·la que ha publicat recentment l'escriptor turc Yücel Kaya, titulada *Complot contra el Papa*, i que va generar un gran enrenou a principi del mes de novembre als passadissos del Vaticà, no debades apareixia molt poques setmanes abans d'iniciar-se la visita "de veritat" de Benet XVI a Turquia. Fins i tot, el representant del Vaticà a Istanbul, George Marovitch, va anar a trobar l'escriptor per demanar-li explicacions. "Tinc por que gent no gaire normal llegeixi el llibre i s'hi pugui inspirar", va declarar Marovitch a la premsa, tot puntualitzant després que tant el Vaticà com les autoritats turques han pres totes les mesures necessàries per evitar qualsevol ensurt durant el viatge papal. "No estem gens inquietos en relació amb la seguretat del papa", va afegir el delegat de la Santa Seu.

De fet, la jerarquia catòlica, tot i que mai no s'ha mostrat disposada a anul·lar el viatge, ha intentat apaivagar l'enuig dels musulmans turcs, que representen la gran majoria de la població, que va provocar el discurs que el papa Benet XVI va fer a la universitat de Ratisbona, a Alemanya, el passat 12 de setembre. Al darrere d'aquesta tensió, a més, hi pesa el record de l'atemptat comès pel turc Ali Agca l'any 1981 i que va estar a punt de costar-li la vida a l'anterior papa, Joan Pau II. Curiosament, aquesta vegada Agca,

La visita del papa Benet XVI a Turquia, entre el 28 de novembre i l'1 de desembre, ha generat opinions contraposades. D'una banda, hi ha qui veu el viatge del pontífex com una oportunitat que té el país, tenint en compte el seu possible ingrés a la UE, per demostrar la seva europeïtat. De l'altra, però, hi ha l'actitud hostil dels qui encara recorden el discurs ofensiu per a l'Islam que el papa va pronunciar el setembre a Ratisbona.

empresonat a Turquia, que també apareix breument a la novel·la de Kaya, va demanar a Benet XVI que anul·lés el seu viatge.

Actes en contra de la visita. Poc després de desfermar-se la polèmica pel discurs de Ratisbona, que es va escampar veloçment per tot el món musulmà, Benet XVI va lamentar la indignació que havien causat les seves pa-

raules. Tot i això, musulmans d'arreu del món van considerar que el papa no havia presentat les seves excuses com calia. Poc després, Benet XVI va intentar calmar els ànims reunint-se amb els ambaixadors dels països musulmans que tenen delegació al Vaticà. Això no obstant, el papa no ha aconseguit evitar que el viatge a Turquia estigui exempt d'hostilitat. En el moment de tancar aquesta edició, el partit turc Saadet, de tendència proislàmica, mantenia la convocatòria, prevista per al diumenge dia 26, d'una gran manifestació a Istanbul en contra de la visita. Amb el lema "No deixeu que aquest ignorant i astut papa vingui a Turquia", els organitzadors preveïen treure més de 100.000 persones al carrer. A més del polèmic discurs de Ratisbona, en la memòria dels turcs encara hi ha gravades les paraules de Joseph Ratzinger en contra de l'adhesió de Turquia a la Unió Europea, declaracions que li han donat una mena de reputació de "papa antiturc". Uns mesos abans de ser elegit, l'aleshores cardenal Joseph Ratzinger va assenyalar que l'adhesió de Turquia a la Unió Europea seria un gran error i que anava en contra de la història.

Sigui com sigui, a l'hora de tancar l'edició, els incidents que havien transcendit en relació amb el viatge de Benet XVI es redueixen a algunes amenaces de boicot llançades per grups radicals i a l'acció d'un ciutadà turc que a principi de novembre va engegar diversos trets de pistola a l'aire davant del consolat italià a Istanbul. Per la seva banda, Benet XVI ha procurat curar-se en salut i preparar-se per evitar fer qualsevol comentari que durant el viatge pugui ser mal interpretat o susceptible de generar polèmica. Amb aquest objectiu, a mitjan novembre Benet XVI va mantenir una llarga conversa amb el filòsof algerià Mustafà Cherif, expert en l'Islam, per rebre assessorament per al viatge a Turquia. Molts experts veuen aquest viatge com una manera de fer autocrítica del papa arran dels seus comentaris sobre l'Islam.

Una agenda atapeïda. Si a la novel·la de Yücel Kaya el papa visita Istanbul per reunir-se amb el patriarca de Constantinoble, a la realitat passa tres quarts del mateix. De fet, la visita de

Benet XVI a Turquia és la seva resposta a la invitació personal del patriarca ecumènic Bartomeu I, cap de l'Església cristiana ortodoxa grega. El motiu d'aquesta invitació, segons alguns analistes, és el desig del líder ortodox de fer veure al món les dificultats que pateix la minoria cristiana a Turquia; un país oficialment laic que no reconeix el caràcter jurídic de l'Església ortodoxa. Davant les amenaces que han circulat al llarg de les darreres setmanes, Bartomeu I, en una entrevista publicada fa poc pel diari turc *Sabah*, demanava que es respectés la visita del papa i assenyalava que es tracta d'una gran oportunitat per a Turquia. El líder ortodox recordava en l'entrevista que les protestes violentes podrien donar una mala imatge del país a l'hora de negociar el seu ingrés a la Unió Europea.

La visita del papa Benet XVI comença el dimarts dia 28 de novembre amb un homenatge davant la tomba de Mustafa Kemal Atatürk, fundador de la República i de la moderna Turquia. Posteriorment, el papa es troba amb el president del país, Ahmet Necdet Sezer, i es reuneix també amb membres del Govern. De fet, un altre dels aspectes que han enterbolit l'ambient de la visita és l'absència del primer ministre turc, Recep Tayyip Erdogan, que ha preferit assistir a la cimera de l'OTAN que se celebra a Riga (Letònia) els dies 28 i 29 de novembre. Aquesta notícia va generar molta polèmica a principi d'aquest mes en fer-se pública, sobretot a Itàlia, on la premsa va acusar Erdogan de fer un gest de mala educació al papa. Alguns analistes polítics turcs comparteixen aquesta visió. Segons Huseyin Bagci, columnista del diari *The New Anatolian*, l'absència d'Erdogan "és un greu error polític i una falta de tacte diplomàtic", representa una gran oportunitat perduda per a Turquia.

La major part dels actes en els quals participa Benet XVI durant la visita a Turquia tenen, de fet, un caràcter religiós. Així, a més de la trobada amb el patriarca Bartomeu I, el papa es reuneix també amb Ali Bardakoglu, cap de la Diyanet, la Direcció d'Afers Religiosos del Govern turc. La reunió es preveu tensa, ja que Bardakoglu, màxima autoritat musulmana del país, va criticar durament el discurs de Benet XVI a Ratisbona i va exigir-li que reti-

El papa Benet XVI viatja a Istanbul per trobar-se amb el patriarca de Constantinoble, Bartomeu I.

rés els comentaris que va fer sobre l'Islam. De totes maneres, en una entrevista publicada recentment pel setmanari alemany *Der Spiegel*, Bardakoglu va assegurar que durant la trobada ell no parlaria del tema si el papa no ho feia.

A més d'això, una altra de les reunions que poden suscitar polèmica és la que Benet XVI tindrà amb Mesrob Moutafian, patriarca de l'església cristiana ortodoxa armènia. Mesrob II, arran del discurs de Ratisbona, va convidar Be-

Un país majoritàriament musulmà

Turquia es defineix com un estat laic, tot i que la identitat turca és basa en la llengua i en la fe islàmica. La Constitució reconeix la llibertat religiosa, però, a la vegada, hi ha una forta controvèrsia entorn del secularisme. A la pràctica, el Govern turc intenta posar fre a l'expansió del fonamentalisme islàmic. L'ús de roba amb connotacions religioses és prohibit en escoles, universitats i edificis oficials. Segons càlculs governamentals, un 99% dels 70 milions d'habitants que té Turquia són musulmans, tot i que algunes organitzacions no governamentals redueixen sensiblement aquest percentatge. Les altres comunitats religioses reconegudes oficialment pel Govern són tres: els cristians ortodoxos armenis, aproximadament 65.000 individus; els jueus, dels quals es calcula que n'hi ha uns 23.000 a Turquia i, finalment, els cristians ortodoxos grecs, comunitat formada per unes 2.500 persones. Cap de les tres comunitats gaudeix, malgrat tot, d'estatus jurídic. Els catòlics a Turquia són, segons el Vaticà, uns 32.000. Altres minories religioses no reconegudes oficialment són els ortodoxos siríacs, amb uns 15.000 membres, la comunitat baha'i, amb 10.000, els yezidis, amb 5.000, i els testimonis de Jehovà i els protestants, amb uns 3.000 membres cadascuna.

net XVI a recordar també les atrocitats comeses per l'Església catòlica al llarg de la història. Finalment, abans de finalitzar la visita el divendres 1 de desembre, està previst que el papa es reu-

neixi amb el líder religiós dels jueus turcs, el gran rabí de Turquia, i amb el cap dels cristians ortodoxos siríacs. Aquest és el primer viatge que Benet XVI fa a un país musulmà i el tercer

que un cap de la Santa Seu fa a Turquia, després que Pau VI ho fes el 1967 i Joan Pau II el 1979.

L'ingrés a la UE en el rerefons. Per a molts experts, la visita del papa Benet XVI és una gran oportunitat per reactivar al possible ingrés a la Unió Europea. "El papa és una figura religiosa i política que pot ser molt útil en la complicada discussió de Turquia amb la UE", escriu fa uns dies l'analista Cengiz Candar al diari turc *The New Anatolian*. De fet, la Unió Europea, després d'emetre el passat 8 de novembre un informe molt crític amb les reformes que ha fet Turquia per facilitar la seva adhesió, va donar un ultimàtum a les autoritats d'Ankara, sobretot pel que fa a l'obertura dels seus ports als vaixells amb bandera de Xipre. La cimera de la Unió Europea, prevista per als propers dies 14 i 15 de desembre, pot ser decisiva per a les pretensions de Turquia de ser reconegut com un país europeu.

Xevi Camprubí

Ajudes a la Investigació EURAM 2006/07

L'Institut Ignasi Villalonga d'Economia i Empresa, a través de la Càtedra Ignasi Villalonga d'Estudis Econòmics, d'Empresa i Territorials convoca les **Ajudes a la Investigació Euroregió de l'Arc Mediterrani** sobre temes relacionats amb l'economia, l'empresa i el territori de l'euroregió de l'arc mediterrani (Euram).

Consulteu les bases a www.iivee.org

Rambla Catalunya, 121, 1r 2n esc. esq
08008 Barcelona
Telèfon: 934 527 252
Fax: 934 527 253
catalunya@iivee.org

San Ferran, 12. Despatx 310
46001 València
Telèfon: 963 157 799
Fax: 963 155 165
valencia@iivee.org

 **institut d'economia i empresa
Ignasi Villalonga**

